

ВЪПРОСНИК

за комплексен държавен изпит на специалност

„ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ“

за придобиване на ОКС „МАГИСТЪР ПО ИКОНОМИКА“

ТЕМА 1. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА НА ПУБЛИЧНИТЕ РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ И ПРОГРАМИ

Функции, цели, класификация и измерване на публичните разходи. Причини за растежа на публичните разходи. Нормативна база и фискални правила. Институции и участници в процеса на изразходване на публични средства. Връзки между разходната система в България и бюджета на ЕС.

ТЕМА 2. ПУБЛИЧНИТЕ РАЗХОДИ: ПРОГРАМНО БЮДЖЕТИРАНЕ И МЕНИДЖМЪНТ

Характеристики на разходните политики и програми. Политиките и програмите в контекста на програмното бюджетиране. Място на политиките и програмите в бюджетния процес. Мениджмънт на публичните разходни политики и програми.

ТЕМА 3. ПУБЛИЧНИТЕ РАЗХОДИ КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ, СПРАВЕДЛИВОСТ И СТАБИЛНОСТ

Роля на разходите за стоки и услуги за коригиране на пазарните дефекти и повишаване на ефективността. Зависимост между справедливост и ефективност. Доходно неравенство, бедност и преразпределена политика чрез трансферните плащания. Принцип на компенсацията на Калдор-Хикс. Стабилизационна политика и публични разходи.

ТЕМА 4. ВЛИЯНИЕ НА ПУБЛИЧНИТЕ РАЗХОДИ ВЪРХУ МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ

Публичните разходи като елемент на БВП. Публични разходи и икономически растеж. Дебат за размера на публичните разходи. Крива на Армей. Особености на основни видове разходни политики и програми в България.

ТЕМА 5. ЕФЕКТИВНОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ РАЗХОДИ: АНАЛИЗ "РАЗХОДИ – ПОЛЗИ"

Методи за анализ и оценка на публични програми и проекти. Критерии за оценка ефективността на публичните разходи, използвани при метода „разходи-ползи“. Проблеми и особености при прилагането на метода „разходи-ползи“.

ТЕМА 6. ДАНЪЧНИ СТИМУЛИ

Концепцията за данъчни стимули. Критерии за анализ и оценка на данъчните стимули. Видове данъчни стимули. Данъчни или държавни разходи.

ТЕМА 7. АДМИНИСТРАТИВНО-ИНСТИТУЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ НА ДАНЪЧНАТА ПОЛИТИКА

Модели на организационно структуриране на данъчната администрация. Основни направления на реформа в приходната администрация. Показатели за оценка дейността на приходните администрации. Реформата в НАП.

ТЕМА 8. ПОЛИТИКА ПРИ ЛИЧНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ

Плоският данък във визията на Хол и Рабушка. Избор на параметри за запазване прогресивността на плоския данък. Влияние на плоския данък върху пазара на труда. Алтернативи на прогресивен личен подоходен данък – данък върху разходите за лично потребление и двойствен (дуалистичен) данък.

ТЕМА 9. ДАНЪЧНА КОНКУРЕНЦИЯ ИЛИ ДАНЪЧНА ХАРМОНИЗАЦИЯ

Академичният дебат относно данъчната конкуренция. Данъчна конкуренция и пазарни дефекти. Данъчната конкуренция и преразпределителните аспекти. Вредна данъчна конкуренция. Емпирични доказателства за съществуване на данъчната конкуренция. Еволюция на идеята за данъчна хармонизация (на примера на корпоративното облагане в ЕС).

ТЕМА 10. ДАНЪЧНОПОЛИТИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ОБЛАГАНЕ С ДДС

Единна или диференцирана ставка на ДДС. Приложно поле и видове ДДС измами. Фактори на ДДС измамите. Финансовият сектор и косвеното данъчно облагане – причини и икономически ефекти от изваждането на финансовите услуги извън обхвата на ДДС. Алтернативни режими и тяхната приложимост във финансовия сектор.

ТЕМА 11. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПУБЛИЧНОТО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Значение на публичното пенсионно осигуряване. Варианти на социална защита. Икономическа ефективност. Рискове, покривани от публичното пенсионно осигуряване. Форми на организация на пенсионноосигурителните системи. Фондове, функциониращи в публичната пенсионноосигурителна система.

ТЕМА 12. ПРИХОДНА СИСТЕМА НА ПУБЛИЧНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

Организация на финансирането на публичното пенсионно осигуряване. Осигурителни вноски при различните видове правоотношения – размер, база за изчисляване и срокове за внасяне. Фактори, влияещи върху съотношението на разпределението им между осигурители и осигурени лица. Трансфери от Републиканския бюджет.

ТЕМА 13. ИЗПЛАЩАНЕ НА ПЕНСИОННИ ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ОТ ДЪРЖАВАТА

Същност и видове пенсии. Фактори за определяне размера на пенсионните плащания. Пенсионно производство. Индикатори за ефективно разпределение на средствата. Нови подходи за повишаване устойчивостта на публичните пенсионни системи – автоматичните стабилизатори на плащанията.

ТЕМА 14. ФУНКЦИОНИРАНЕ НА ЧАСТНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

Открити и закрити частни пенсионни фондове. Администратори на частните пенсионни фондове. Дизайн на частните пенсионни схеми. Мотиви за участие в частните пенсионни фондове.

ТЕМА 15. ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЧАСТНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

Финансиране на частните пенсионни фондове чрез корекция в осигурителните вноски. Управление на инвестициите съобразно пенсионните задължения (ALM). Специфика при формиране на инвестиционния микс.

ТЕМА 16. РЕГУЛИРАНЕ НА ЧАСТНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

Регулативна рамка на пенсионноосигурителната дейност. Необходимото зло на количествените инвестиционни ограничения. Определяне и гарантиране на минималната доходност на пенсионните фондове.

ТЕМА 17. ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ, КЛАСИФИКАЦИЯ И ИЗМЕРВАНЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

Икономически и финансови основи на дълговото финансиране. Мотиви за заемно финансиране на държавните разходи. Ползи и негативи на дълговото финансиране. Дългово финансиране или данъчно облагане. Принципи на класификацията на националния дълг: вътрешен и външен, частен и държавен дълг. Структура, особености на измерването и елементи на брутният външен, нетният външен и консолидирания държавен дълг. Дългови индикатори: ситуационни показатели и показатели за дълговото натоварване.

ТЕМА 18. ИКОНОМИЧЕСКИ ЕФЕКТИ НА ДЪЛГОВОТО ФИНАНСИРАНЕ

Дългът като източник за финансиране на развитието: дълг и икономически растеж. Въздействие на дълга върху частните разходи: ефект на изтласкване. Държавен дълг, платежен баланс и „дефицити-близнаци“. Дълг и инфлация. Разпределение на бремето на дълга: модел на застъпващите се поколения. Теорема на Р. Бароу за рикардианската еквивалентност.

ТЕМА 19. ПРИНЦИПИ И ЕТАПИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

Същност и цели на управлението на дълга. Активна и пасивна стратегия при управлението на държавния дълг. Видове рискове, свързани с управлението на дълга. Организация и институционална структура на дълговия мениджмънт. Етапи на управлението на държавния дълг: етап на привличане на средства, етап на използване на заемите, етап на обслужване и погасяване на дълга.

ТЕМА 20. УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪЛГА В УСЛОВИЯТА НА ДЪЛГОВА КРИЗА

Дългова криза и суверен дефолт. Реструктуриране на задължения, конверсия на дълг и основни конверсионни схеми. Мораториум и опрощаване на дълг. Пазарна стойност на държавните заеми и дългова крива на Лафер. Стабилизиране на дълговата тежест: условия за стабилизиране на абсолютния размер на дълга и на отношението дълг/БВП. Международна дългова криза: причини, етапи, план „Бейкър“, план „Брейди“. Дългови проблеми на развиващи се и развити държави и алтернативни механизми за тяхното решаване през XXI век.

ТЕМА 21. ДЪЛГОВ ПАЗАР И ДЪЛГОВИ ИНСТРУМЕНТИ – ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ПРАКТИКА В БЪЛГАРИЯ

Обща характеристика на дълговите пазари. Вътрешен пазар на държавни ценни книжа: организация и основни инструменти. Евровалутни пазари. Вътрешен и външен държавен дълг на Р. България: състояние и динамика. Основни мерки и операции при управлението на дълга на нашата страна: мотиви и оценка на резултатите. Обща характеристика на емитираните от България брейди, глобални и еврооблигации. Стратегия и приоритети при управлението на българския държавен дълг.

ТЕМА 22. ВЪВЕДЕНИЕ В ЕВРОПЕЙСКАТА ИНТЕГРАЦИОННА ОБЩНОСТ

Основополагащи договори на ЕС – финансово-икономически аспекти. Особенности на институционалната рамка на европейската интеграция. Основни институции, ангажирани с решенията в областта на публичните финанси в ЕС.

ТЕМА 23. ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА В ЕС

Еволюция на фискалната политика в ЕС – видове и особености. Изисквания към фискалната политика, основана на ограничена дискреция. Процедура и институционална рамка за многостранен фискален надзор. Пакт за стабилност и растеж – приносът му за фискална дисциплина в ЕС-27 и необходимост от реформирането му.

ТЕМА 24. СИСТЕМА ОТ СОБСТВЕНИ РЕСУРСИ НА БЮДЖЕТА НА ЕС

Функции на наднационалните институции в сферата на публичните финанси в ЕС. Приходна система – традиционни и съвременни ресурси: обща характеристика и тенденции. Бюджетната корекция за Великобритания – същност, причини за прилагането ѝ и насоки за промяна. Идеи за реформиране на съвременните собствени ресурси на европейския бюджет.

ТЕМА 25. РАЗХОДНА СИСТЕМА НА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС

Видове разходи и тяхната характеристика. Основни тенденции в разходните приоритети на ЕС. Извънбюджетни фондове. Финансовата рамка (перспектива) – иновация в бюджетното планиране на ЕС.

ТЕМА 26. ФИНАНСОВИ АСПЕКТИ НА ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА (ОСП)

Характеристика и цели на ОСП. Причини за намесата на евроинституциите в аграрния сектор на ЕС. Ценови пакет и последици от прилагането му в рамките на ОСП. Новото целеполагане и основни насоки на финансовите реформи на ОСП.

ТЕМА 27. ВТОРИ СТЪЛБ НА ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА – ПОЛИТИКА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РЕГИОНИ

Характеристика и предизвикателства пред селските региони на ЕС. Приоритетни оси при финансиране на развитието им. Мерки, финансирани от европейския фонд за гарантиране на селското стопанство (ЕФГСС). Мерки, финансирани от европейския фонд за развитие на селските региони (ЕФРСР). Мерки – обект на съфинансиране от двата фонда.

ТЕМА 28. ФИНАНСИРАНЕ НА РЕГИОНИТЕ В ЕС

Йерархична класификация на регионите на Евростат. Етапи и цели на финансирането на европейските региони. Определяне на европейското финансиране в зависимост от целите на регионалната политика в ЕС. Финансови инструменти и институции, които ги предлагат. Инициативата JJJ-финансова иновация в европейската регионална политика.

ТЕМА 29. ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И КОХЕЗИОННИ ФОНДОВЕ

Европейските структурни и кохезионни фондове (ЕСКФ) - принципи на работа и насоки на съфинансиране. Структура и организация на оперативните програми. Оперативните програми в България - договорени и реално изплатени средства. Проблеми при усвояването на европейските фондове в България.

ТЕМА 30. ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА ФИСКАЛНИЯ ФЕДЕРАЛИЗЪМ

Форми на държавно устройство: понятие, силни и слаби страни. Обща характеристика на унитарните, федерални и конфедерални фискални системи. Фискален федерализъм при представителна демокрация, при диктатура и в условията на „провалени“ държави. Нормативен подход към проблемите на фискалния федерализъм: ТОМ-модел. Позитивен подход към федерализма: институционален, конституционно-правен и политически анализ. Административна децентрализация или фискален федерализъм.

ТЕМА 31. МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ФИСКАЛНИЯ ФЕДЕРАЛИЗЪМ

Фискална структура и икономическа ефективност. Приложно поле на централизираната и децентрализираната фискална политика. Координация между местна и централна фискална политика. Финансова децентрализация и икономически растеж. Оптимално ниво на преразпределение и политика за борба с бедността в условията на фискален федерализъм. Териториални аспекти на алокативната функция на държавата.

ТЕМА 32. ПРИХОДИ НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ

Понятие, източници и класификация на местните приходи. Местни данъци, местни такси и приходна автономност на регионите. Движещи сили и цели на политиката на приходна самостоятелност. Модели за разпределение на данъчните правомощия между централната и регионалните власти. Ефект на изтласкване, хоризонтална и вертикална данъчна конкуренция. Детерминанти на междурегионалната данъчна конкуренция. Данъчна конкуренция, външни ефекти и фискално изравняване. Теория и практика на държавните трансфери.

ТЕМА 33. ПАРАМЕТРИ НА РЕГИОНАЛНАТА ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА – ПРОБЛЕМИ ПРИ ИЗБОР НА ДАНЪЧНИ ПРАВОМОЩИЯ

Местни правомощия при налагане на данъци – аргументи „за” и „против”. Подход на отворения и на затворения списък – достойнства, рискове, приложно поле. Възможности на регионалните власти за влияние на върху данъчната база: законодателно разделение или споделяне. Местни правомощия при дефиниране на данъчните ставки – достойнства, рискове, приложно поле. Проблемът относно администрирането на данъците в условията на фискален федерализъм. Данъчни правомощия на местните власти - анализ на практиката на избрани унитарни и федерални държави.

ТЕМА 34. ИЗБОР НА ФОРМИ НА МЕСТНО ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ

Критерии за избор на местни данъци. Данъците върху недвижимата собственост в качеството на местен приходоизточник. В търсене на алтернативни регионални приходи – аргументи „за” и „против” локални данъци върху доходите на физическите и/или юридическите лица. Възможности за местно използване на данъците върху потреблението. Форми на местно данъчно облагане – анализ на практиката на избрани унитарни и федерални държави.

ТЕМА 35. МИТНИЧЕСКА СИСТЕМА

Същност и функции на митата. Видово разнообразие и класификация на митата. Състав и структура на Общата митническа тарифа и TARIC. Тарифно класиране. Произход на стоките. Структура и правомощия на митническата администрация.

ТЕМА 36. МИТНИЧЕСКО ПРОИЗВОДСТВО

Фази на митническото производство. Манифестиране на стоките. Определяне на митническата стойност. Възникване, определяне и погасяване на митническото задължение. Деклариране на внасяните стоки. Митническо агентиране. Митнически наказателен процес.

ТЕМА 37. МИТНИЧЕСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЖИМИ

Митнически режим „Активно усъвършенстване с отложено плащане” и по системата с възстановяване. Същност и функциониране на митнически режим „Пасивно усъвършенстване”. Процедури по разрешаване и приключване на режим „Обработка под митнически контрол”.

ТЕМА 38. МИТНИЧЕСКИ РЕЖИМИ С ОТЛОЖЕНО ПЛАЩАНЕ

Митнически режим „Транзит” – същност и видове. Обезпечения при извършване на транзитни операции. Конвенция TIR. Митнически режим „Временен внос” с пълно и частично освобождаване на митни сборове. Допускане на стоки с карнета АТА. Режим „Митническо складиране” – видове и управление на митнически складове.

ТЕМА 39. МИТНИЧЕСКИ ОБЛЕКЧЕНИЯ

Митнически облекчения за юридически лица и ЕТ. Безмитен внос на имущество от физически лица. Режими на внос и износ на валутни ценности от физически лица. Деклариране на личните вещи и валутни ценности.

ТЕМА 40. СИСТЕМАТА ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ В БЪЛГАРИЯ

Характер и съдържание. Принципи на действие. Контингент на социалното подпомагане. Мястото на неправителствените организации в социалното подпомагане.

ТЕМА 41. ФИНАНСОВИ МЕХАНИЗМИ НА СОЦИАЛНОТО ПОДПОМАГАНЕ

финансиране на социалните мероприятия- основно и допълнително. Финансови критерии за определяне на нуждаещите се от подпомагане лица - линии на бедност, минимална работна заплата и гарантиран минимален доход.

ТЕМА 42. СОЦИАЛНИ ПОМОЩИ

Условия за допустимост. Помощи по реда на Закона за социално подпомагане. Социални помощи регламентирани в други закони. Парични трансфери под условие - цели, приложимост и разходна ефективност.

ТЕМА 43. СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

Организация на социалните услуги в България. Процедури и партньорство при предоставянето на социални услуги. Подходът на ниво Европейски съюз – услуги от общ интерес. Регулаторни режими при предоставянето на социални услуги в България.

Последна актуализация: 20 февруари 2017 г.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Балабанов, И. Постиганията и отворените проблеми на съвременната бюджетна политика. //Икономическа мисъл, № 3, 2003.
2. Благойчева, Хр. Осигурителни системи и фондове: някои практически методики за изчисляване на осигуровки и обезщетения, В. Търново: Фабер, 2010.
3. Ботева, М. Фискална техника. С.,1992.
4. Браун, С. и П. Джаксън. Икономика на публичния сектор. С., 1998.
5. Бузов, Н. Местно самоуправление и бюджетна автономия на общините.
6. Владимирова, Т. Личното подоходно облагане – теория и практика. В., 1999.
7. Георгиев, Здр. и Пл. Йорданов. Пенсионно и здравно осигуряване. Свищов: Ценов, 2003.
8. Гочев, Г. и Б. Манов. Социално осигуряване. София: Тракия-М, 2001.
9. Делчева, Е. Управление на здравното осигуряване. Изд. “Стопанство”, С., 2006.
10. Делчева, Е. и Ст. Гладилков. Икономика на здравеопазването. Prncers, В., 2005.
11. Дулевски, Л. и Л. Стефанов. Осигурителни системи и фондове в България. София: Сиела, 1999.
12. Златарев, Ем. Митническо право. София: Сиела, 2006.
13. Киров, Ст. Частните пенсионни схеми. В. Търново: Фабер, 2010.
14. Конституцията за Европа. Изд. ”Св. Климент Охридски”, С. 2005.
15. Коцев, Цв., Т. Владимирова и др. Публични финанси. Варна, 2008.
16. Маринов, В. и др. Европейска икономическа интеграция. УИ “Стопанство”, С., 2002.
17. Минасян, Г. Външен дълг: теория, практика, управление. СИЕЛА, С., 2004.
18. Мъсгрейв, Р и П. Мъсгрейв. Държавни финанси. С., 1998.
19. Нончева, Т. Икономика на социалното осигуряване и подпомагане. София: Галик, 2000.
20. Общински финанси. Св.: Стопанска академия, 2000.
21. Орешарски, Пл. Държавният дълг – влияние върху устойчивото икономическо развитие. //Банки, инвестиции, пазари, № 10, 2001.
22. Попова, Т. и П. Ненкова. Фискална децентрализация. С., 2000 г.
23. Русев, В. Митническо право. София: Сиела, 2004.
24. Стиглиц, Дж. Икономика на държавния сектор. С., 1996.
25. Финанси. Приватизация. Капиталов пазар. Бюджетен дефицит. Бюджетно балансиране. С., 1992.
26. Христосков, Й. Осигурителен пазар и осигурителни продукти. София: ВУЗФ, 2010.
27. Данъчно-осигурителен процесуален кодекс. //ДВ, №105, 2005.
28. Закон за устройството на държавния бюджет. //ДВ, №67, 1998.
29. Закон за държавния бюджет на Р България за 2007г.
30. Закон за местното самоуправление и местната администрация. //ДВ, №77, 1991.
31. Закон за митниците.
32. Закон за общинските бюджети. //ДВ, №33, 1998.
33. Закон за държавния дълг. //ДВ, №93, 2002.
34. Закон за здравното осигуряване. //ДВ, №70, 1998.

35. Кодекс за социалното осигуряване. //ДВ, №110, 1999.
36. Правилник за прилагане на закона за митниците.
37. Регламент (ЕО) № 450/2008 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Митнически кодекс на Общността (Модернизиран митнически кодекс).
38. Barnes, I.P. Barnes The Enlarged European Union, McGrawHill, L. 1999.
39. Bosworth, B. & Burtless, G. Pension Reform and Savings, Washington DC, Brookings Institution, 2003.
40. Gillion, C. et al. Social Security Pensions: Development and Reform, Geneva: International Labour Office, 2000.
41. Senior Nello, S. The European Union: Economics, Policies and History (2nd ed.). New York: McGraw-Hill, 2009.